

NORGES HØYESTERETT

Den 4. juni 2025 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Bergh og Thyness i

HR-2025-1038-U, (sak nr. 25-027782SIV-HRET), sivil sak, anke over dom:

Oslo kommune

(Kommuneadvokaten i Oslo
v/advokat Ane Grimelid)

mot

Stendi AS

Norlandia Care Norge AS

(advokat Aksel Joachim Hageler)

NHO Geneo (partshjelper)

(advokat Thomas Gjølberg Naalsund)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Avgjørelsen gjelder spørsmål om partshjelp skal tillates, jf. tvisteloven § 15-7 første ledd.
- (2) Oslo kommune har anket Borgarting lagmannsretts dom 13. desember 2024 i sak mot Stendi AS og Norlandia Care Norge AS (Norlandia). Høyesteretts ankeutvalg henviste 23. april 2025 anken til behandling i Høyesterett.
- (3) I prosesskriv 6. mars 2025 erklærte Fagforbundet partshjelp til støtte for Oslo kommune. Stendi og Norlandia motsatte seg partshjelpen, jf. tvisteloven § 15-7 andre ledd tredje punktum. Ankeutvalget tok i henvisningsbeslutningen ikke stilling til begjæringen om partshjelp fra Fagforbundet.
- (4) Saken gjelder Oslo kommunes innhenting av tilbud på drift av inntil 800 sykehjemsplasser i Oslo. Kunngjøring skjedde i november 2020. Anskaffelsen var sammensatt av en eiendomsdel og en tjenestedel. Anbudskonkurransen om tjenesteavtalene var reservert for «ideelle organisasjoner». Det rettslige grunnlag for reservasjonen var anskaffelsesforskriften § 30-2a, som lyder slik:

«Oppdragsgivere kan reservere retten til å delta i konkurranser om helse- og sosialtjenester (som angitt i vedlegg 3) til ideelle organisasjoner dersom reservasjonen bidrar til å oppnå sosiale mål, fellesskapets beste og budsjettmessig effektivitet.»
- (5) Kontraktene ble i mai 2023 tildelt stiftelsene Kirkens Bymisjon, Det norske Diakonhjem og Diakonissehuset Lovisenberg.

- (6) Stendi og Norlandia leverer tjenester av den typen anskaffelsen gjelder, men deltok ikke i konkurransen som følge av reservasjonen for ideelle organisasjoner. I mars 2021 gikk de til søksmål mot Oslo kommune. Saken ble forelagt for EFTA-domstolen, som avga rådgivende uttalelse 28. mars 2023. Oslo tingrett avsa 13. desember 2023 dom som gikk ut på at Oslo kommune var uberettiget til å reservere anskaffelsen for ideelle organisasjoner.
- (7) Ved Borgarting lagmannsretts dom 13. desember 2024 ble anke fra Oslo kommune forkastet. Lagmannsrettens dom er avsagt under dissens.
- (8) *Fagforbundet* gjør gjeldende at vilkårene for partshjelp i tvisteloven § 15-7 er oppfylt. Det er anført at forbundets vedtektsfestede formål og politikk på helse- og velferdsområdet viser at saken ligger i kjernen av Fagforbundets formål og virkefelt. Partshjelp i prinsipielle juridiske saker på områder av betydning for medlemmene er en viktig del av Fagforbundets legale strategi, og Fagforbundet har vært partshjelper i en rekke høyesterettssaker de siste årene. Saken har betydning for ideelle organisasjoners rammevilkår, som igjen har betydning for medlemmenes faglige og økonomiske interesser. Mindre bruk av reservasjonsretten vil blant annet kunne innvirke negativt på medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår. Det er særlig vist til betydningen for pensjonsrettigheter. Fagforbundet har under enhver omstendighet en prejudikatinteresse i saken som gir grunnlag for partshjelp.
- (9) *Stendi AS og Norlandia Care Norge AS* har bestridt partshjelpen under henvisning til at vilkårene i tvisteloven § 15-7 første ledd bokstav b ikke er oppfylt. Det er anført at sakens innhold og virkning ikke ligger innenfor Fagforbundets formål og naturlige virkeområde. Fagforbundets sentrale interesse- og virkeområder har ingen relevant tilknytning til sakens rettslige spørsmål. Verken ideelle eller ikke-ideelle organisasjoners lønns- og arbeidsvilkår eller det offentliges mulighet til å drive helsetjenester i egenregi blir påvirket av sakens utfall. Fagforbundet organiserer ikke bare arbeidstakere ansatt hos ideelle leverandører av helse- og velferdstjenester, men også arbeidstakere ansatt hos ikke-ideelle leverandører. Fagforbundets medlemmers lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår forblir uansett upåvirket av sakens utfall.
- (10) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at partshjelp skal tillates for foreninger «i sak som ligger innenfor deres formål og naturlige virkeområde», jf. tvisteloven § 15-7 første ledd bokstav b. Det avgjørende er om utfallet av saken eller de rettslige spørsmålene saken reiser, har så stor betydning for de interessene foreningen skal fremme, at det er rimelig og naturlig at den kan opptre som partshjelper, jf. HR-2020-1956-A avsnitt 58–59 med videre henvisning.
- (11) Ankeutvalget bemerker at det følger av formålsbestemmelsen at Fagforbundet er en arbeidstakerorganisasjon. Fagforbundet har vist til forbundets vedtekter § 2 som har overskriften «Formål». Første avsnitt lyder slik:
- «Fagforbundet skal være en ledende arbeidstakerorganisasjon som skal fremme medlemmenes faglige, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser ved å organisere alle arbeidstakere innen sitt organisasjonsområde, jf. Prinsipp- og handlingsprogrammet».
- (12) Annet avsnitt i § 2 inneholder en oppregning i 12 punkter av oppgaver som Fagforbundet skal arbeide med. I begjæring om partshjelp er det vist til punkt 2.6 og 2.7, som lyder slik:
- «2.6 Arbeide for å utvikle og styrke en offentlig sektor som til enhver tid kan yte de tjenester som enkeltmennesket og samfunnet har behov for.

2.7 Arbeide for å ivareta særpreget og identiteten til ulike sektorer og yrkesgrupper.»

- (13) Selv om formålet er formulert vidt, skal Fagforbundet i første rekke ivareta interessene til medlemmene, som er arbeidstakere. På dette grunnlaget har Fagforbundet opptrådt som partshjelper i et stor antall saker for Høyesterett. Felles for sakene er at arbeidstakeres rettigheter har stått sentralt. De har i første rekke dreid seg om arbeidsrettslige spørsmål eller krav om erstatning etter yrkesskade.
- (14) Denne saken er av en annen karakter. Den gjelder spørsmål om rett til å delta i en konkurranse om oppdrag for Oslo kommune. Saksøkerne og de som er tildelt oppdragene, er større virksomheter. Saken gjelder rettighetsposisjonen for disse virksomhetene og ikke for konkrete arbeidstakere eller for arbeidstakere generelt.
- (15) Det vil være ordinært at utfallet av tvister som gjelder rettigheter for virksomheter, kan få virkning for arbeidstakere i disse virksomhetene. Det er likevel klart at ikke enhver konsekvens vil gi arbeidstakerorganisasjoner en tilknytning til saken som gir grunnlag for partshjelp. Saken må ha slik konkret betydning for de interessene foreningen skal fremme, at det er rimelig og naturlig at den kan opptre som partshjelper.
- (16) Fagforbundet organiserer arbeidstakere både innenfor offentlige, ideelle og kommersielle virksomheter. Ankeutvalget bygger på at de virksomhetene som er involvert i saken, har eller kan få ansatte som er medlemmer av Fagforbundet. Det er sannsynlig at virksomheter som er tildelt oppdrag, også vil få nyansatte som er eller vil bli medlemmer av Fagforbundet.
- (17) Fagforbundet har imidlertid ikke påberopt at utfallet av saken vil få betydning for bestemte arbeidstakeres rettigheter eller plikter. Det som anføres, er generelle negative virkninger for arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår av at oppdrag eventuelt tildeles kommersielle og ikke ideelle aktører. Etter ankeutvalgets syn har Fagforbundet og forbundets medlemmer ved dette bare en avledet og indirekte interesse av saken utfall.
- (18) Fagforbundet har riktignok i tillegg, blant annet ved henvisning til vedtektene § 2 punkt 2.6 og 2.7, fremhevet at forbundet har som målsetting å påvirke samfunnsutviklingen på utvalgte politikkområder. Ankeutvalget kan imidlertid ikke se at en politisk interesse som kommer ved siden av hovedformålet som arbeidstakerorganisasjon, gir Fagforbundet en tilknytning til saken som er tilstrekkelig til å danne grunnlag for partshjelp.
- (19) Ankeutvalget er etter dette kommet til at utfallet av saken og de rettslige spørsmålene saken reiser, ikke berører Fagforbundet eller Fagforbundets medlemmer på en slik måte at det foreligger grunnlag for å erklære partshjelp.
- (20) Fagforbundet tillates etter dette ikke å opptre som partshjelper for Oslo kommune.
- (21) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Fagforbundet tillates ikke å opptre som partshjelper for Oslo kommune.

Espen Bergh
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)